

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

1. Να αποδώσετε στα Νέα Ελληνικά το πιο κάτω κείμενο.

Ὅς γε μὴν φιλόπολις ἦν καθ' ἓν μὲν ἕκαστον μακρὸν ἂν εἶη γράφειν· οἶομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῶ ὃ τι οὐκ εἰς τοῦτο συντείνει. ὡς δ' ἐν βραχεῖ εἰπεῖν, ἅπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος, ὅπου ᾤετο τὴν πατρίδα τι ὠφελήσειν, οὐ πόνων ὑφίετο, οὐ κινδύνων ἀφίστατο, οὐ χρημάτων ἐφείδετο, οὐ σῶμα, οὐ γῆρας προὔφρασιζετο, ἀλλὰ καὶ βασιλέως ἀγαθοῦ τοῦτο ἔργον ἐνόμιζε, τὸ τοὺς ἀρχομένους ὡς πλεῖστα ἀγαθὰ ποιεῖν. ἐν τοῖς μεγίστοις δὲ ὠφελήμασι τῆς πατρίδος καὶ τότε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ὢν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

Ξενοφῶντος Ἀγησίλαος 7.1-2

Β. ΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Στον παραινετικό λόγο Πρὸς Νικοκλέα, ο Ἰσοκράτης παραθέτει διδαχές πρὸς τον νεαρό διάδοχο του κυπριακού θρόνου, τον Νικοκλή, για τα καθήκοντα και τον τρόπο διακυβέρνησης του καλού ηγεμόνα, με στόχο να μοιάσει στον πατέρα του, Ευαγόρα Α', βασιλιά της Σαλαμίνας. Ανάμεσα στις αρετές που πρέπει να έχει είναι η εγκράτεια και η σωφροσύνη.

[...] Ἄρχε σαυτοῦ μηδὲν ἦττον ἢ τῶν ἄλλων, καὶ τοῦθ' ἡγοῦ βασιλικώτατον, ἂν μηδεμιᾶ δουλεύης τῶν ἡδονῶν, ἀλλὰ κρατῆς τῶν ἐπιθυμιῶν μᾶλλον ἢ τῶν πολιτῶν. μηδεμίαν συνουσίαν εἰκῆ προσδέχου μηδ' ἀλογίστως, ἀλλ' ἐπ' ἐκείναις ταῖς διατριβαῖς ἔθιζε σαυτὸν χαίρειν, ἐξ ὧν αὐτός τ' ἐπιδώσεις καὶ τοῖς ἄλλοις βελτίων εἶναι δόξεις. μὴ φαίνου φιλοτιμούμενος ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἃ καὶ τοῖς κακοῖς διαπράξασθαι δυνατόν ἐστιν, ἀλλ' ἐπ' ἀρετῇ μέγα φρονῶν, ἧς οὐδὲν μέρος τοῖς πονηροῖς μέτεστιν. [...] Μὴ τοὺς μὲν ἄλλους ἀξίου κοσμίως ζῆν τοὺς δὲ βασιλεῖς ἀτάκτως, ἀλλὰ τὴν σαυτοῦ σωφροσύνην παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γινώσκων ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἀρχουσιν. σημείον ἔστω σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἂν τοὺς ἀρχομένους ὁρᾷς εὐπορωτέρους καὶ σωφρονεστέρους γινομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν.

Ἰσοκράτους Πρὸς Νικοκλέα 229-231

1. Να αποδώσετε στα Νέα Ελληνικά τα υπογραμμισμένα σημεία του πιο πάνω κειμένου.

Λεξιλόγιο:

ἤττον = συγκριτικός βαθμός του επιρρήματος ὀλίγον

ἡγοῦ = β' ενικό προστακτικής Ἐνεστώτα του ἡγοῦμαι

δουλεύω = είμαι δούλος

συνουσία, ἡ = κοινωνική συναναστροφή, συντροφία

εἰκῆ (επίρρ.) = απερίσκεπτα, στην τύχη

διατριβή, ἡ = τρόπος ζωής, ασχολία

διαπράττομαι = εκτελώ

μέγα φρονέω -ῶ = έχω μεγάλες ιδέες, είμαι αλαζόνας, υπερηφανεύομαι (εδώ) [βλ. αντίστοιχα, κακοφρονέω -ῶ = κάνω άσχημες σκέψεις, παραφρονέω-ῶ = είμαι παράφρων, διαταραγμένος, όμοφρονέω -ῶ = έχω τις ίδιες σκέψεις, καταφρονέω-ῶ = περιφρονῶ]

πονηρός, ό = κακός, φαύλος

μέτεστι < μέθειμι = μετέχω

B. ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

B.1. ΣΤΟ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Να γράψετε στη Νέα Ελληνική τις λέξεις που ζητούνται από τους πιο κάτω τύπους του κειμένου:

(α) γράφειν, σύνθετο ουσιαστικό

(β) πεπραγμένων, παράγωγο επίθετο

(γ) ἐπιστάμεθα, παράγωγο ουσιαστικό

(δ) λατρεύων, παράγωγο ουσιαστικό

2. *ἐπιστάμεθα*: Να γράψετε στη Νέα Ελληνική τέσσερις (4) απλές ή σύνθετες λέξεις από το **δεύτερο συνθετικό** της λέξης που σας δίνεται.

3. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά δύο (2) σύνθετες λέξεις από το ρήμα *τίθημι* του πιο πάνω κειμένου.

4. Να αναλύσετε τις πιο κάτω λέξεις στα **συνθετικά** τους στα Αρχαία Ελληνικά.

(α) φιλόπολις

(β) συντείνει

(γ) άφίστατο

Μαρία Παναγιώτου

Λύκειο και ΤΕΣΕΚ Πόλεως Χρυσοχούς

Β.2. ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Να γράψετε ένα (1) παράγωγο ουσιαστικό και ένα (1) παράγωγο επίθετο για την καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις:

(α) ζῆν

(β) γιγνώσκων

2. Να γράψετε στα Νέα Ελληνικά δύο (2) απλές και δύο (2) σύνθετες λέξεις από το ρήμα γιγνομένους του πιο πάνω κειμένου.

3. Να γράψετε ένα (1) συνώνυμο στην Αρχαία Ελληνική για καθεμιά από τις πιο κάτω λέξεις:

(α) δόξεις

(β) ἀρετῆ

(γ) ἐπιμέλειαν

(δ) βασιλεύειν

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΥ

Γ.1. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Να μεταφέρετε στον **αντίθετο αριθμό** τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

βασιλέως

τούτο

τοῖς μεγίστοις ὠφελήμασι

τοῖς νόμοις

λατρεύων

2.: γράφειν Να γράψετε τη **μετοχή αρσενικού** γένους και τη **μετοχή θηλυκού** γένους **Ενεστώτα και Αορίστου**, στην ίδια φωνή.

3. Να αναγνωρίσετε **γραμματικά** τους τύπους **ὠφελήσειν** και **τοὺς ἀρχομένους**.

4. Να μεταφέρετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους στον **τύπο** που σας ζητείται στην παρένθεση:

(α) **εἶη** (στο ίδιο πρόσωπο οριστικής, υποτακτικής και προστακτικής)

(β) **οἶομαι** (β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρατατικού)

(γ) **ἐνόμιζε** (β' πρόσωπο ενικού οριστικής και ευκτικής παρακειμένου ε.φ.)

5. **ἀγαθοῦ, πλειῖστα, τοῖς μεγίστοις, δυνατώτατος, φανερός, μάλιστα** : Να γράψετε τους άλλους **βαθμούς** (μονολεκτικούς τύπους) των λέξεων που σας δίνονται. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

6. Να αναγνωρίσετε **συντακτικά** τις πιο κάτω λέξεις (είναι γραμμένες με έντονα γράμματα στο κείμενο).

φιλόπολις

πόνων

ἔργον

τούς ἀρχομένους

ἐν τοῖς ὠφελήμασι

ᾧν

ἐν τῇ πόλει

φανερός

λατρεύων

7. Να γράψετε (α) το **εἶδος** των πιο κάτω δευτερευουσών προτάσεων, (β) τον **σύνδεσμο** με τον οποίο εισάγονται, (γ) την **εκφορά** και (δ) τον **συντακτικό** τους **ρόλο**.

ἅπαντες ἐπιστάμεθα ὅτι Ἀγησίλαος οὐ χρημάτων ἐφείδετο.

τόδε ἐγὼ τίθημι αὐτοῦ, ὅτι δυνατώτατος ᾧν ἐν τῇ πόλει φανερός ἦν μάλιστα τοῖς νόμοις λατρεύων.

8. Στην πιο κάτω πρόταση, αφού υπογραμμίσετε το **απαρέμφατο**, να **σημειώσετε**:

οἶομαι γὰρ οὐδὲν εἶναι τῶν πεπραγμένων αὐτῶ

- (α) το **εἶδος** του **απαρεμφάτου**
- (β) τον **συντακτικό** τους **ρόλο**
- (γ) το **υποκείμενο** του **απαρεμφάτου**
- (δ) αν υπάρχει **ταυτοπροσωπία** ή **ετεροπροσωπία**.

Γ.2. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

1. Να μεταφέρετε στον **αντίθετο αριθμό** τους πιο κάτω γραμματικούς τύπους.

- (α) ταῖς διατριβαῖς
- (β) τοιούτοις
- (γ) βελτίων
- (δ) τοῖς πονηροῖς
- (ε) τὸ ἦθος
- (στ) τῆς πόλεως
- (ζ) τοῖς ἄρχουσιν
- (η) τὴν σὴν ἐπιμέλειαν
- (θ) γιγνομένους

2. **διαπράξασθαι, ἡγοῦ, δουλεύης**: Να αναγνωρίσετε **γραμματικά** τους ρηματικούς τύπους που σας δίνονται.

3. Ἄρχε: Να γράψετε τη **μετοχή αρσενικού, θηλυκού και ουδετέρου γένους Μέλλοντα και Αορίστου**, στην ίδια φωνή.

4. Να μεταφέρετε τους πιο κάτω ρηματικούς τύπους στον **τύπο** που σας ζητείται στην παρένθεση:

- (α) ἔστιν (στο ίδιο πρόσωπο οριστικής παρατατικού και προστακτικής ενεστώτα)
- (β) διαπράξασθαι (α' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής και υποτακτικής ενεστώτα μ.φ)
- (γ) βασιλεύειν (β' πληθυντικό πρόσωπο ευκτικής αορίστου και παρακειμένου ε.φ.)

5. Στις περίοδο λόγου που ακολουθεί εντοπίσετε τις **μετοχές** και να γράψετε το **είδος** τους.

παράδειγμα τοῖς ἄλλοις καθίστη, γινώσκων ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσιν. σημείον ἔστω σοι τοῦ καλῶς βασιλεύειν, ἂν τοὺς ἀρχομένους ὄρας εὐπορωτέρους καὶ σωφρονεστέρους γιγνομένους διὰ τὴν σὴν ἐπιμέλειαν.

6. **ἦττον, βελτίων, κοσμίως καλῶς εὐπορωτέρους, σωφρονεστέρους** : Να γράψετε τους άλλους **βαθμούς** (μονολεκτικούς τύπους) των λέξεων που σας δίνονται. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος

7. Να γράψετε (α) το **είδος** της πιο κάτω δευτερεύουσας πρότασης, (β) τον **σύνδεσμο** με τον οποίο εισάγεται, (γ) την **εκφορά** και (δ) τον **συντακτικό** της **ρόλο**.

γινώσκων ὅτι τὸ τῆς πόλεως ὅλης ἦθος ὁμοιοῦται τοῖς ἄρχουσιν

8. Να μετατρέψετε τις πιο κάτω προτάσεις σε (α) ειδικό απαρέμφατο, (β) κατηγορηματική μετοχή:

α) Ὁ Ξενοφῶν εἶπεν ὅτι βούλοιτο ἀποπλεῖν

β) Ὁ Ξενοφῶν ἠσθετο ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐβούλοντο ἀποπλεῖν.

9. Να μεταφέρετε τις πιο κάτω προτάσεις στα **Αρχαία Ελληνικά**.

Αυτοί λέγουν ότι ο βασιλιάς και ο ρήτορας είναι φύλακες της πόλης.

Οι φιλόσοφοι διδάσκουν ότι οι τύραννοι είναι άδικοι.

Οι Λακεδαιμόνιοι ήταν φανερό ότι επιβουλεύονταν εμάς.

Τα μάτια είναι πιο έμπιστοι μάρτυρες από τα αυτιά

Πολλοί θεωρούν τα χρήματα πιο χρήσιμα από τον αδελφό

